

Notat

MILJØMINISTERIET

By- og Landskabsstyrelsen

Jura
J.nr.
Ref. clu
Den 1. juli 2009

Notat til Folketingets Europaudvalg og Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg vedrørende EF domstolens sag C-400/08, Kommissionen mod Kongeriget Spanien - beslutning om dansk intervention

1. Sagen kort

Ved stævning af 16. september 2008 har Kommissionen anlagt sag mod Kongedømmet Spanien med påstand om, at Spanien har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til Traktatens artikel 43 om den frie etableringsret. Spanien har påstået sig frifundet.

Sagen angår de regler, der efter katalonsk lovgivning findes for at etablere store og mellemstore detailhandelsbutikker og –centre. I Katalonien kræves der en særlig etableringstilladelse til etablering af store og mellemstore detailhandelsbutikker eller –centre. Størrelsesgrænserne går ved henholdsvis 2.500kvadratmeter og 500kvadratmeter. De største skal derudover lokaliseres i forhold til samlede bystrukturer over en vis størrelse. Der indgår i vurderingen af, om etableringstilladelse skal gives også vurderinger om, hvorvidt der er et markedsbehov, og hvordan den ansøgte etablering vil påvirke det allerede eksisterende detailhandelsnet. Ansøgerne skal følge en særlig procedure, hvor repræsentanter for de eksisterende butikker deltager i vurderingen.

Europakommissionen mener, at reglerne i den selvstyrende katalonske region er etableret for at beskytte en butiksstruktur, der favoriserer mindre, lokale butikker på bekostning af store butikscener og storbutikker, der ofte vil være ejet af koncerner, fra andre EU-lande. Men Kommissionens argumentation kan føre til, at Domstolen fastslår, at der heller ikke kan sættes størrelsesgrænser eller lokaliseringskrav ud fra planhensyn.

2. Sagens baggrund

Kommissionen har på baggrund af en klage fra adskillige virksomheder igangsat en undersøgelse af mulighederne for at etablere storbutikker og storkøbscentre i Katalonien.

Spansk national lovgivning indeholder særlige regler for etablering af storbutikker over 2.500 kvadratmeter. Den fastlægger, at tilladelser til storbutikker ligger hos de regionale myndigheder i de autonome regioner.

Lovgivningen kræver en særlig etableringstilladelse, der inddrager hensyn til handelsstrukturen i den berørte zone, herunder hensyn til eksisterende butikker i området.

I øvrigt overlader den reguleringen til de autonome regioner.

Katalansk lovgivning indeholder forskellige regler for storbutikker over 2.500 kvadratmeter, mellemstore mellem 500 og 2.500 kvadratmeter og almindelige butikker op til 500 kvadratmeter.

De store kan kun etableres i hovedbyer eller sammenhængende bystrukturer med over 25.000 indbyggere eller tilsvarende opland (turister). Der kræves særlig etableringstilladelse som gives af den autonome region. Etableringstilladelse forudsætter positive udtalelser fra såvel kommunen som en særlig kommission, som overvåger konkurrenceforholdene i området. Kommunens udtalelse går på planforhold og på handelsstrukturen, hvorunder også tages hensyn til graden af super- og stormarkedsdominans, herunder af samme koncerner opgjort både i salgskvadratmeter og i markedsandel. Kommissionens udtalelse går på dækning af markedets behov for dagligvarer og udvalgsvarer alsidighed og konkurrenceforhold. I kommissionen sidder repræsentanter (flertal) for de handlende i området. Ansøgere skal indgive oplysninger til belysning af de forhold, udtalelserne går på og et manglende svar skal efter Kommissionens fortolkning forstås som et afslag.

De mellemstore butikker er underkastet samme regler, som de store bortset fra lokaliseringskravene. Her er det kommunen, der er myndighed.

EU-Kommissionen anser disse regler og procedurer for at stride mod den frie etableringsret efter Traktatens artikel 43. De finder, at der sker en favorisering af den traditionelle butiksstruktur i Katalonien med små butikker, mens storbutikker og storcentre, som de kendes i andre EU-lande forhindres adgang. Kommissionen finder dermed reglerne diskriminerende og kan ikke finde grunde i EF-Traktatens artikel 46 eller andre anerkendte grunde, der kan retfærdiggøre dem.

Spanien har tilbagevist Kommissionens argumenter, men har udskudt en eventuel ændring af lovgivningen til gennemførelsen af direktiv 2006/123 EF (Serviceydelsesdirektivet).

3. Danmarks interesse i sagen

Der er træk i den danske planlovs regler om detailhandelsbutikker, der ligner den katalanske lovgivning. Målet med planlovens detailhandelsbestemmelser er at sikre, at arealer til butikker udlægges i den centrale del af en by (i bymidten) og herudover i bydelscentre, og lokalcentre til betjening af en begrænset del af en by. Der kan altså ikke planlægges for butikker uden for byerne eller ved byernes udkant.

For hvert område skal kommunen fastsætte rammer for, hvor stort et butiksareal, der samlet må være i de enkelte områder. Rammerne skal desuden fastsætte den maksimale butiksstørrelse for de enkelte butikker, som er 3.500 m² for dagligvarebutikker og 2.000 m² for udvalgsvarebutikker. Herudover kan de største byer med over 40.000 indbyggere, planlægge for udvalgsvarebutikker over 2.000 m².

Planlovens regler om detailhandel er fastsat ud fra hensyn til miljø og bystruktur, herunder trafikbetjening og almindelige planhensyn. Derfor er det væsentligt for Danmark at markere, at rent planlægningsmæssige hensyn til at fastsætte størrelsesgrænser og lokaliseringskrav ikke kan anses for at stride mod Traktatens artikel 43.

Hertil kommer, at det er et principielt og vigtigt spørgsmål, om en sådan planlovgivning, der gælder uden forskel for alle erhvervsdrivende, overhovedet er omfattet af EF-Traktatens artikel 43.

Regeringen har derfor besluttet at intervenere i sagen til forsvar af de danske regler og gøre ovenstående danske synspunkter gældende.